

การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพล
ต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*

The Development of Causal Relationship Model of Factors
Influencing Effectiveness of Special Education Centers
under the Office of Basic Education Commission

ทักษิณา ช่วยบำรุง และจันทร์ศม์ ภูติอริยวัฒน์

Taksina Chuaibamrung and Jantarat Phutiarayawat

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ประเทศไทย

Srinakharinwirot University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: taksibam@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 500 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความแปร ความถี่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า

1. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย สมรรถนะองค์การ การมีส่วนร่วมของชุมชน สมรรถนะครู ภาวะผู้นำของผู้บริหารและประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ

*ได้รับบทความ: 28 ตุลาคม 2567; แก้ไขบทความ: 13 ธันวาคม 2567; ตอรับตีพิมพ์: 23 ธันวาคม 2567

Received: October 28, 2024; Revised: December 13, 2024; Accepted: December 23, 2024

2. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า Chi-Square = 287.66, P-value = 0.078, df = 255, GFI = 0.960, AGFI = 0.940, CFI = 0.999, SRMR = 0.999, RMSEA = 0.016 และ $R^2 = 0.87$

คำสำคัญ: โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ; ประสิทธิผลศูนย์การศึกษาพิเศษ; ภาวะผู้นำของผู้บริหาร; การมีส่วนร่วมของชุมชน; สมรรถนะครู; สมรรถนะองค์การ

Abstract

The purposes of this research were: 1) to develop a causal relationship model of factors influencing the effectiveness of special education centers under the Office of the Basic Education Commission, and 2) to verify the consistency of the causal relationship model with empirical data. The sample consisted of 500 teachers from special education centers under the Office of the Basic Education Commission, selected through multi-stage random sampling. Data were collected using a five-point Likert scale questionnaire. Statistical analyses included basic statistics such as mean, standard deviation, skewness, kurtosis, and Pearson correlation coefficients, along with confirmatory factor analysis and structural equation modeling.

The results revealed that:

1. The development of causal relationship model of factors influencing effectiveness of special education centers under the Office of the Basic Education Commission consisted of organizational competence, community participation, teacher competence, executive leadership, and effectiveness of special education centers.

2. The development of causal relationship model of factors influencing effectiveness of special education centers under the Office of the Basic Education Commission was consistent with the empirical data with Chi-Square = 287.66, P-value = 0.078, df = 255, GFI = 0.960, AGFI = 0.940, CFI = 0.999, SRMR = 0.999, RMSEA = 0.016, and $R^2 = 0.87$.

Keywords: Causal Relationship Model; Effectiveness of Special Education Centers; Executive Leadership; Community Participation; Teacher Competence; Organizational Competence

1. บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ดำเนินการให้เด็กได้รับการดูแล เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล (สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, 2560) โดยมีกรอบทิศทางการจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี รองรับการเปลี่ยนแปลงของโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ดังนั้น เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนทุกกลุ่มวัยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้ได้รับสิทธิและโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) โดยเฉพาะเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือแตกต่างจากเด็กปกติทั่วไป จึงจำเป็นต้องจัดการศึกษาที่เหมาะสม โดยจัดการศึกษาพิเศษในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ การจัดการศึกษาเรียนรวม การจัดการศึกษาในโรงเรียนเฉพาะความพิการและการจัดการศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ เพื่อพัฒนาเด็กให้เติบโตเต็มตามศักยภาพ

การจัดการศึกษาในศูนย์การศึกษาพิเศษ ซึ่งมีหน้าที่ในการพัฒนาผู้พิการ โดยจัดการศึกษาในลักษณะศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม เตรียมความพร้อมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อให้มีความพร้อมเข้าสู่โรงเรียนเรียนรวม โรงเรียนเฉพาะความพิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงจำเป็นต้องจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพ (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2566) ทั้งนี้ในการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษยังพบปัญหาและข้อจำกัดด้านคุณภาพผู้เรียน อันเกิดจากการให้บริการและคุณลักษณะของผู้เรียน โครงสร้างยังไม่สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษาพิเศษ บุคลากรยังขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และประสบการณ์ ขาดนักสหวิทยาการ การจัดงบประมาณ ด้านเทคโนโลยี สื่อ วัสดุอุปกรณ์ คนพิการยังไม่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสื่อเทคโนโลยี ระบบเชื่อมต่อกับเครือข่ายการส่งต่อยังไม่มีประสิทธิภาพ (สุจินต์ สว่างศรี, 2557) และในส่วนของครูการศึกษาพิเศษ พบว่ามีภาระงานที่หนัก และปริมาณของเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีจำนวนมากขึ้น อีกทั้งการทำงานภายใต้ความกดดันและความคาดหวังจากผู้ปกครองที่ต้องการเห็นถึงศักยภาพบุตรหลานให้เทียบเคียงกับเด็กปกติมากที่สุด ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูการศึกษาพิเศษค่อนข้างน้อย (สัณหวัช อุดมเจริญศิลป์, 2564) นอกจากนี้ ศูนย์การศึกษาพิเศษจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานบนฐานความรู้ ความเข้าใจในการจัดการศึกษาพิเศษ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่า การพัฒนาศูนย์การศึกษาพิเศษยังมีความจำเป็นต้องพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น การพัฒนาประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษโดยการขับเคลื่อนนโยบาย การยกระดับการจัดการศึกษาพิเศษอย่างมีหลักการ ส่งผลให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพตามสิทธิที่พึงได้รับ (ชัยพร พันธุ์น้อย และวีระวัฒน์ อุทัยรัตน์, 2562, หน้า 197-207) และจากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ พบว่า การที่องค์กรมีลักษณะองค์การ มีบุคลากรที่มีศักยภาพ มีนโยบายและบทบาทหน้าที่ จัดหาทรัพยากรเหมาะสม มีโครงสร้างที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานและนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ดำเนินงานย่อมส่งผลให้ประสิทธิผลสูงขึ้น (นียดา เปี่ยมพิชนะ, 2559, หน้า 25-35) และ การดำเนินงานโดยมีส่วนร่วมกับชุมชนเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการเข้าถึงการศึกษาและโรงเรียน ผู้ปกครองและชุมชนร่วมมือกันให้เกิดประสิทธิผลทั้งพัฒนาหลักสูตร บรรยากาศโรงเรียน การสนับสนุนของผู้ปกครอง ตามบริบทของโรงเรียนนำไปสู่ความสำเร็จ (Epstein, 2011) นอกจากนี้ ครูควรมีสมรรถนะครูที่เหมาะสมสามารถจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาและผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษมีการใช้ภาวะผู้นำ มีวิสัยทัศน์ ความรู้ สามารถตัดสินใจและบริหารงานอย่างเป็นระบบ ทำให้สถานศึกษาจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้นเพื่อให้การบริหารจัดการศูนย์การศึกษาพิเศษ นำไปสู่การยกระดับประสิทธิผลการจัดการศึกษา ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ พัฒนาการบริหารองค์กรให้มีประสิทธิผลสูงและยกระดับคุณภาพการศึกษาพิเศษต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ แบ่งขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี

และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบวิเคราะห์เอกสาร ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปสาระสำคัญ เกี่ยวกับตัวแปรประสิทธิผลศูนย์การศึกษาพิเศษ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน 500 คน ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของ Schumacker & Lomax (2010) ที่กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์สมการโครงสร้างจากตัวแปรสังเกตได้ด้วย 20 เท่าและทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ หากคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน แล้วนำมาหาค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) จากนั้นนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค แบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่น .975 และเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมแบบสอบถามไปยังศูนย์การศึกษาพิเศษและเก็บรวบรวมข้อมูลผ่าน google form นำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ผล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความแปรปรวน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและการวิเคราะห์ความสอดคล้อง กลมกลืนของโมเดลด้วยการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (SEM)

4. สรุปผลการวิจัย

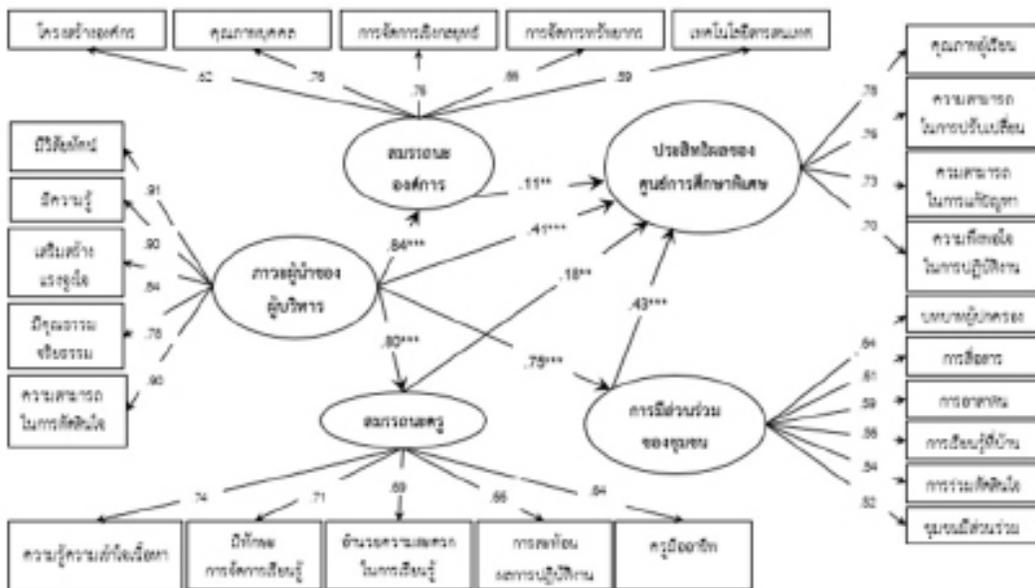
จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สร้างขึ้นจากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตัวแปรแฝงภายนอกภาวะผู้นำของผู้บริหาร ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ เสริมสร้างแรงจูงใจ มีคุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการตัดสินใจ ตัวแปรแฝงภายในสมรรถนะองค์การ ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ โครงสร้างองค์กร คุณภาพบุคคล การจัดการเชิงกลยุทธ์ การจัดการทรัพยากรและเทคโนโลยีสารสนเทศ ตัวแปรแฝงภายในการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย 6 ตัวแปรสังเกตได้ คือ บทบาทผู้ปกครอง การสื่อสาร การอาสาตน การเรียนรู้ที่บ้าน และการร่วมตัดสินใจ ตัวแปรแฝงภายในสมรรถนะครู ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ ความรู้ความ

เข้าใจเนื้อหา มีทักษะการจัดการเรียนรู้ อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ การสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และครูมีอาชีพ และตัวแปรแฝงภายในประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประกอบด้วย 4 ตัวแปรสังเกตได้ คือ คุณภาพผู้เรียน ความสามารถในการปรับเปลี่ยน ความสามารถในการแก้ปัญหาและความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

2. การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาค่าทางสถิติดังต่อไปนี้ ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่าเท่ากับ 287.66 ค่าความน่าจะเป็น (P-value) มีค่าเท่ากับ 0.078 ค่าองศาอิสระ (df) มีค่าเท่ากับ 255 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.960 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.940 ดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ 0.999 ดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) 0.999 ค่ารากกำลังสองเฉลี่ยในการประมาณค่า (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.016 ทุกค่าผ่านเกณฑ์และค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R²) เท่ากับ 0.87 จึงสรุปได้ว่าโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพที่ 1

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาพที่ 1 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากภาพที่ 1 ภาวะผู้นำของผู้บริหารส่งอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ เท่ากับ 0.41 และภาวะผู้นำของผู้บริหารส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชน สมรรถนะครู และสมรรถนะองค์การไปยังประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ เท่ากับ 0.47 การมีส่วนร่วมของชุมชน ส่งอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ เท่ากับ 0.43 สมรรถนะครูส่งอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษเท่ากับ 0.18 และสมรรถนะองค์การส่งอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษเท่ากับ 0.11

ดังนั้นสรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ เรียงตามค่าน้ำหนัก มี 4 ปัจจัย ได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชน ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สมรรถนะครู สมรรถนะองค์การ ในส่วนปัจจัยที่ส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ มี 1 ปัจจัย ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของอิทธิพลของตัวแปร

ตัวแปรตาม	สมรรถนะองค์การ			สมรรถนะครู			การมีส่วนร่วมของชุมชน			ประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
ภาวะผู้นำของผู้บริหาร	.84***	-	.84***	.80***	-	-	.75***	-	.75***	.41***	.47***	.88***
สมรรถนะองค์การ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.11**	-	.11**
สมรรถนะครู	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.18**	-	.18**
การมีส่วนร่วมของชุมชน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.43***	-	.43***
R ²	.70			.65			.56			.87		

หมายเหตุ: * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 *** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

5. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ เสริมสร้างแรงจูงใจ มีคุณธรรม จริยธรรมและความสามารถในการตัดสินใจ ทั้งนี้ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารองค์กรให้เกิดประสิทธิผล สอดคล้องกับ Sheninger (2014) ที่กล่าวว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการให้ประสบความสำเร็จ

สมรรถนะองค์การ ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ โครงสร้างองค์กร คุณภาพบุคคล การจัดการเชิงกลยุทธ์ การจัดการทรัพยากรและเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งมีความสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรในการสนับสนุนผู้บริหารและบุคลากรได้ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ (นิยดา เปี่ยมพีชนะ, 2559, หน้า 25-35) การมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย 6 ตัวแปรสังเกตได้ คือ บทบาทผู้ปกครอง การสื่อสาร การอาสาตน การเรียนรู้ที่บ้านและการร่วมตัดสินใจ ซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนสำคัญต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของ Epstein (2011) สมรรถนะครู ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ ความรู้ความเข้าใจเนื้อหา มีทักษะการจัดการเรียนรู้ อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ การสะท้อนผลการปฏิบัติงานและครุมีอาชีพ การจัดการเรียนรู้ของครู จึงสะท้อนผลการจัดการศึกษา สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2562) ที่กล่าวว่า ครูที่มีความรู้ความสามารถจะจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพได้และประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประกอบด้วย 4 ตัวแปรสังเกตได้ คือ คุณภาพผู้เรียน ความสามารถในการปรับเปลี่ยน ความสามารถในการแก้ปัญหาและความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน เป็นผลสำเร็จของการดำเนินการที่คำนึงถึงผลที่เกิดกับผู้เรียนสอดคล้องกับแนวคิดของ Hoy & Miskel (2013) ที่กล่าวถึงประสิทธิผลว่าเป็นผลสัมฤทธิ์หรือความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ การปรับตัวและการแก้ปัญหาในสถานศึกษา

2. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2.1 ภาวะผู้นำของผู้บริหารส่งอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษแสดงว่าหากผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ มีวิสัยทัศน์ ความรู้ เสริมสร้างแรงจูงใจ มีคุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการตัดสินใจ ส่งผลให้ประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษสูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการเป็นผู้วางแผนการดำเนินงาน ช่วยให้บุคลากรประสานงานเพื่อความสำเร็จของงานและเกิดความพึงพอใจ (Agasisti, 2017, pp. 187-190) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Kocak & BOSTANCI (2020, pp. 19-44) ที่พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิผลสถานศึกษา และภาวะผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ แสดงให้เห็นว่า หากผู้บริหารมีการใช้ภาวะผู้นำผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชน สมรรถนะครูและสมรรถนะองค์การ จะทำให้ประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะผู้บริหารที่ทำงานร่วมกับชุมชนและเครือข่าย ให้ชุมชนสนับสนุนการศึกษา ย่อมส่งผลดีประสิทธิผลของสถานศึกษาและผู้บริหารที่เป็นแบบอย่าง สามารถชักจูงให้ครูทำงาน พัฒนาครูและบริหารงานโดยคำนึงสภาพแวดล้อมช่วยให้องค์การบรรลุวัตถุประสงค์ได้ (อุมาพร ธรรมสมบัติ, 2563)

2.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนส่งอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ แสดงว่าหากศูนย์การศึกษาพิเศษมีการดำเนินงานโดยคำนึงถึงบทบาทของผู้ปกครอง การสื่อสาร

การอาสาดน การเรียนรู้ที่บ้าน การร่วมตัดสินใจ และชุมชนมีส่วนร่วม จะส่งผลให้ประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษสูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากศูนย์การศึกษาพิเศษเป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาแก่เด็กพิการและอบรมแก่ผู้ดูแล ครู บุคลากรและชุมชน จึงมีการทำงานร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรเครือข่าย ในรูปแบบต่างๆ เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้ผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Derderian (2014, pp. 410-420) ได้ศึกษาประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษในประเทศจอร์แดนพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนที่ส่งผลกับประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ

2.3 สมรรถนะครูส่งอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษแสดงได้ว่าหากศูนย์การศึกษาพิเศษ มีการพัฒนาสมรรถนะครู ส่งเสริมครูให้มีความรู้ความเข้าใจเนื้อหา มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ การสะท้อนผลการปฏิบัติงานและครูมีอาชีพ จะส่งผลให้ประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษสูงขึ้น ทั้งนี้เพราะการส่งเสริมครูให้ปฏิบัติงานได้ตามแนวทางและมาตรฐานที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลต่อคุณภาพและประสิทธิผลการศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Rahayu et al. (2017, pp. 53-64) ที่พบว่าสมรรถนะครูส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิผลโรงเรียน

2.4 สมรรถนะองค์กรส่งอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ แสดงว่าหากศูนย์การศึกษาพิเศษ มีความพร้อมในด้านโครงสร้างองค์กร คุณภาพบุคคล การจัดการเชิงกลยุทธ์ การจัดการทรัพยากรและเทคโนโลยีสารสนเทศ จะส่งผลดีกับประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลขององค์กรได้รับการพัฒนาให้ไปสู่เป้าหมายขององค์กร คือ มีลักษณะที่บุคลากรในองค์กรที่มีความรู้ความสามารถและศักยภาพในการปฏิบัติงาน มีนโยบายและการปฏิบัติ การกำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม สอดคล้องกับผลการวิจัยของธีระนัน พิรุณสุนทร (2561) ที่พบว่า ตัวแปรสมรรถนะขององค์กรมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิผลโรงเรียน เลิศชัย แก้วภักดี และดาวรุกรรณ ถวิลการ (2565, หน้า 64-78) ที่พบว่า การที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ มีเป้าหมาย กลยุทธ์ กลไกเชิงปฏิบัติตามนโยบายการบริหารเป็นเสริมสร้างความมีประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องมีภาวะผู้นำ ให้ความสำคัญกับวิสัยทัศน์ ความรู้ความสามารถในการตัดสินใจ เสริมสร้างแรงจูงใจและมีคุณธรรมจริยธรรม

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ดังนั้นศูนย์การศึกษาพิเศษต้องสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกับชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

บทบาทของผู้ปกครอง การสื่อสาร การอาสาตน การเรียนรู้ที่บ้าน การร่วมตัดสินใจและให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

1.3 จากผลการวิจัยพบว่าสมรรถนะครูมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ดังนั้นศูนย์การศึกษาพิเศษจะต้องส่งเสริมครูให้มีความรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียน อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ การสะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อปรับปรุงงานและพัฒนาทางวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง

1.4 จากผลการวิจัยพบว่าสมรรถนะองค์การมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ดังนั้นศูนย์การศึกษาพิเศษควรเน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ปรับโครงสร้างองค์กรให้สอดคล้องกับบริบท จัดทรัพยากรและจัดการเชิงกลยุทธ์อย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผลการศึกษาวิจัยพบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ จึงควรศึกษาวิจัยทัศนคติของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา

2.2 ผลการศึกษาวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษจึงควรศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้สูงขึ้น

2.3 ผลการศึกษาวิจัยพบว่าปัจจัยเชิงสาเหตุส่งอิทธิพลทางบวกกับประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ จึงควรนำแต่ละปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษไปศึกษาและพัฒนา รูปแบบการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษตามบริบทพื้นที่

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

ผลการวิจัยพบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีปัจจัยที่ส่งอิทธิพลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การมีส่วนร่วมของชุมชน สมรรถนะครูและสมรรถนะองค์การ ซึ่งเป็นองค์ความรู้ใหม่สำหรับการต่อยอดศึกษาวิจัยต่อไป ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

ชัยพร พันธุ์น้อย และวีระวัฒน์ อุทัยรัตน์. (2562). รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. *วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์*, 47(4), 197-207. <https://digital.car.chula.ac.th/cgi/viewcontent.cgi?article=3793&context=educujournal>

ธีระนัน พิรุณสุนทร. (2561). *โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลโรงเรียนเทศบาล สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. (ดุขภูมินิพนธ์ครุศาสตรดุขภูมินิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

นียดา เปี่ยมพีชนะ. (2559). โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารราชพฤกษ์*, 14(1), 25-35. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/Ratchaphruekjournal/article/view/90974/71446>

- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เลิศชัย แก้วภักดี และดาวรอรุณ ถวิลการ. (2565). ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างควมมีประสิทธิภาพการจัดการศึกษาสำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*, 18(1), 64-78. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pkrujo/article/view/250782/175145>
- สันทวัช อุดมเจริญศิลป์. (2564). *อิทธิพลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีต่อสุขภาวะเชิงอัตวิสัยและความเหน็ดเหนื่อยหน่ายในงานของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ*. (ดุขุณีนิพนธ์การศึกษาดุขุณีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2566). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566-2570)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2562). *กรอบสมรรถนะครู เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ซี-ทีซีเอฟ)*. กรุงเทพฯ: ออนป้า.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: แอคทีฟพริ้นท์.
- สุจินต์ สว่างศรี. (2557). *การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในประเทศไทย*. (ดุขุณีนิพนธ์ปริญญาดุขุณีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- อุมาพร ธรรมสมบัติ. (2563). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 24*. (ดุขุณีนิพนธ์ครุศาสตรดุขุณีบัณฑิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Agasisti, T. (2017). Management of Higher Education Institutions and the Evaluation of their Efficiency and Performance. *Tertiary Education and Management*, 23(3), 187-190. <https://doi.org/10.1080/13583883.2017.1336250>
- Derderian, A. (2014). The Effectiveness of Special Education Centers in Jordan. *Journal of Scientific Research and Reports*, 4(5), 410-420. <https://doi.org/10.9734/JSRR/2015/13626>.
- Epstein, J. L. (2011). *School, family and community partnerships: Preparing educators and improving schools*. (2nd ed.). Suite: Westview Press.

- Hoy, W. K., & Miskel, C. (2013). *Educational administration: Theory, research, and practice*. (9th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Kocak, S., & BOSTANCI, A. B. (2020). Does Public Leadership Improve School Effectiveness through Strengthening Teacher Professionalism. *Eurasiam Journal of Educational Research*, 90(2020), 19-44. https://www.researchgate.net/publication/349105444_Does_Public_Leadership_Improve_School_Effectiveness_through_Strengthening_Teacher_Professionalism
- Rahayu, S., Ulfatin, N., Wiyono, B. B. & Kusmintardjo, K. (2017). The Effect Of Teacher's Concern To Innovation And Emotional Intelligence On The School Effectiveness Mediated By The Professional Competency Of Teachers And School Culture. *International Journal of Education and Research*, 5(12), 53-64. <https://www.ijern.com/journal/2017/December-2017/05.pdf>
- Schumacker, R. E. & Lomax, R. G. (2010). *A Beginner's Guide to Structural Equation Modeling*. (3rd ed.). New York: Routledge.
- Sheninger, E. C. (2014). *Digital leadership: changing paradigms for changing times*. California: Corwin.

